

ความเห็นในการวินิจฉัยคดีส่วนตน
ของ นายจรูญ อินทจาร ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

คำวินิจฉัยที่ ๓/๒๕๕๖

เรื่องพิจารณาที่ ๔๗/๒๕๕๕

วันที่ ๑๓ มีนาคม พุทธศักราช ๒๕๕๖

ประเด็นวินิจฉัย

ประเด็นที่หนึ่ง มีเหตุยกฟ้องผู้ถูกร้อง ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วย
พรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๐ มาตรา ๙๓ เนื่องจากไม่ดำเนินการตามมาตรา ๔๒ วรรคสอง หรือไม่

ประเด็นที่สอง กรรมการบริหารพรรคผู้ถูกร้อง จะจัดแจ้งการจัดตั้งพรรคการเมืองขึ้นใหม่
หรือเป็นกรรมการบริหารพรรคการเมือง หรือมีส่วนร่วมในการจัดแจ้งการจัดตั้งพรรคการเมืองขึ้นใหม่อีกไม่ได้
ภายในกำหนดห้าปีนับแต่วันที่พรรคผู้ถูกร้องถูกยุบไป ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วย
พรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๐ มาตรา ๙๗ หรือไม่

บทบัญญัติกฎหมายที่เกี่ยวข้อง มีดังนี้

พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๐

มาตรา ๒๘ พรรคการเมืองต้องจัดให้มีการประชุมใหญ่อย่างน้อยปีละหนึ่งครั้ง

การดำเนินกิจการดังต่อไปนี้ให้กระทำโดยที่ประชุมใหญ่ของพรรคการเมือง

ฯลฯ

ฯลฯ

(๕) รายงานการดำเนินกิจการของพรรคการเมืองที่ได้ดำเนินการไปในรอบปีที่ผ่านมา

ฯลฯ

ฯลฯ

มาตรา ๒๙ องค์ประชุมของที่ประชุมใหญ่ให้เป็นไปตามที่กำหนดในข้อบังคับพรรคการเมือง
ซึ่งอย่างน้อยต้องประกอบด้วยกรรมการบริหารพรรคการเมืองไม่น้อยกว่ากึ่งหนึ่งของจำนวนกรรมการ
บริหารพรรคการเมืองทั้งหมด ผู้แทนของสาขาพรรคการเมืองไม่น้อยกว่ากึ่งหนึ่งของจำนวนสาขาพรรคการเมือง
และตัวแทนสมาชิก ทั้งนี้ มีจำนวนรวมกันทั้งหมดไม่น้อยกว่าสองร้อยคน

ฯลฯ

ฯลฯ

มาตรา ๔๒ ให้หัวหน้าพรรคการเมืองจัดทำรายงานการดำเนินการของพรรคการเมืองในรอบปีปฏิทินที่ผ่านมาให้ถูกต้องตามความเป็นจริงตามวิธีการที่นายทะเบียนกำหนด และแจ้งให้นายทะเบียนทราบภายในเดือนมีนาคมของทุกปี เพื่อประกาศให้สาธารณชนทราบ เว้นแต่พรรคการเมืองที่จัดตั้งขึ้นยังไม่ถึงเก้าสิบวันนับจนถึงวันสิ้นปีปฏิทิน

เมื่อครบระยะเวลาการรายงานตามวรรคหนึ่งแล้ว หากพรรคการเมืองใดยังไม่ได้รายงานให้นายทะเบียนมีอำนาจสั่งให้หัวหน้าพรรคการเมืองรายงานภายในระยะเวลาที่กำหนด ถ้าพ้นกำหนดระยะเวลาแล้วยังมิได้รายงานโดยไม่มีเหตุผลอันสมควร ให้นายทะเบียนโดยความเห็นชอบของคณะกรรมการเลือกตั้งดำเนินการเพื่อให้มีการยุบพรรคการเมืองนั้น

มาตรา ๔๓ ในกรณีที่พรรคการเมืองใดมีเหตุต้องเลิกตามข้อบังคับพรรคการเมือง แต่พรรคการเมืองนั้นยังมีสมาชิกเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรอยู่ หรือในกรณีที่พรรคการเมืองใดไม่ดำเนินการให้เป็นไปตามมาตรา ๔๒ วรรคสอง หรือมาตรา ๘๒ ให้ยุบพรรคการเมืองนั้น

เมื่อปรากฏต่อนายทะเบียนว่าพรรคการเมืองใดมีเหตุตามวรรคหนึ่ง ให้นายทะเบียนโดยความเห็นชอบของคณะกรรมการเลือกตั้งยื่นคำร้องต่อศาลรัฐธรรมนูญภายในสิบห้าวันนับแต่วันที่ความปรากฏต่อนายทะเบียน เมื่อศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาแล้วเห็นว่ามิเหตุดังกล่าวเกิดขึ้นกับพรรคการเมืองตามคำร้องของนายทะเบียน ให้ศาลรัฐธรรมนูญสั่งให้ยุบพรรคการเมืองนั้น

ในกรณีที่ศาลรัฐธรรมนูญมีคำสั่งให้ยุบพรรคการเมืองใดแล้ว ให้นายทะเบียนประกาศคำสั่งยุบพรรคการเมืองนั้นในราชกิจจานุเบกษา

มาตรา ๔๗ ในกรณีที่พรรคการเมืองต้องยุบเพราะเหตุอันเนื่องมาจากการฝ่าฝืนมาตรา ๔๒ วรรคสอง หรือมาตรา ๘๒ หรือต้องยุบตามมาตรา ๔๔ ผู้ซึ่งเคยดำรงตำแหน่งกรรมการบริหารของพรรคการเมืองที่ถูกยุบไป จะจัดแจ้งการจัดตั้งพรรคการเมืองขึ้นใหม่หรือเป็นกรรมการบริหารพรรคการเมือง หรือมีส่วนร่วมในการจัดแจ้งการจัดตั้งพรรคการเมืองขึ้นใหม่อีกไม่ได้ ทั้งนี้ ภายในกำหนดห้าปีนับแต่วันที่พรรคการเมืองนั้นต้องยุบไป

ความเห็น

ประเด็นที่หนึ่ง มีเหตุยุบพรรคชีวิตที่ดีกว่าผู้ถูกร้อง ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๐ มาตรา ๔๓ เนื่องจากไม่ดำเนินการตามมาตรา ๔๒ วรรคสอง หรือไม่

พิเคราะห์แล้ว พรรคชีวิตที่ดีกว่า ผู้ถูกร้อง เป็นพรรคการเมืองตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑ เมื่อวันที่ ๖ ตุลาคม ๒๕๔๒ ต่อมามีการประกาศใช้พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๐ มีผลใช้บังคับตั้งแต่วันที่ ๘ ตุลาคม ๒๕๕๐ โดยมาตรา ๑๓๕ ให้พรรคการเมืองตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑ เป็นพรรคการเมืองตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๐ และมาตรา ๔๒ วรรคหนึ่ง บัญญัติให้หัวหน้าพรรคการเมืองจัดทำรายงานการดำเนินกิจการของพรรคการเมืองในรอบปีปฏิทินที่ผ่านมาให้ถูกต้องตามความเป็นจริงตามวิธีการที่นายทะเบียนกำหนด และแจ้งให้นายทะเบียนทราบภายในเดือนมีนาคมของทุกปี เพื่อประกาศให้สาธารณชนทราบ เว้นแต่พรรคการเมืองที่จัดตั้งขึ้นยังไม่ถึงเก้าสิบวันนับจนถึงวันสิ้นปีปฏิทิน และมาตรา ๒๘ วรรคสอง (๕) แห่งพระราชบัญญัติเดียวกัน บัญญัติให้รายงานการดำเนินกิจการของพรรคการเมือง ที่ได้ดำเนินการไปในรอบปีที่ผ่านมาให้กระทำโดยที่ประชุมใหญ่ของพรรคการเมือง พรรคผู้ถูกร้องจึงเป็นพรรคการเมืองที่อยู่ในหลักเกณฑ์ที่ต้องจัดทำรายงานการดำเนินกิจการของพรรคการเมืองในรอบปี พ.ศ. ๒๕๕๔

ต่อมาเมื่อวันที่ ๓ มิถุนายน ๒๕๔๘ นายทะเบียนพรรคการเมืองมีประกาศ เรื่อง ตอบรับการเปลี่ยนแปลงคณะกรรมการบริหารพรรคผู้ถูกร้อง โดยที่ประชุมใหญ่สามัญของพรรคได้เลือกตั้งคณะกรรมการบริหารพรรคชุดใหม่จำนวน ๗ คน ประกอบด้วย นายพจน์กรณม์ ตันติภิรมย์ หัวหน้าพรรค นายแสงฟ้า นพรัตน์เรืองเด่น รองหัวหน้าพรรค นายสมยศ แท่นศิลา เลขาธิการพรรค นางสาวภาณุกร ปานประเสริฐ รองเลขาธิการพรรค นางพุลธวิล ปานประเสริฐ เจริญญิกพรรค นางกนกฉัฐ ตันติภิรมย์ โฆษกพรรค และนางธัญญลักษณ์ ผาสุขมูล กรรมการบริหารพรรค เมื่อวันที่ ๕ มกราคม ๒๕๔๙ นายทะเบียนพรรคการเมืองมีประกาศ เรื่อง ตอบรับการเปลี่ยนแปลงรายการที่ได้ประกาศไว้ในราชกิจจานุเบกษาว่า นายพจน์กรณม์ ตันติภิรมย์ หัวหน้าพรรคผู้ถูกร้อง เปลี่ยนชื่อตัวเป็น นายวรธวัทธิ ตันติภิรมย์ และเมื่อวันที่ ๕ พฤศจิกายน ๒๕๕๑ นายทะเบียนพรรคการเมืองมีประกาศ เรื่อง ตอบรับการเปลี่ยนแปลงกรรมการบริหารพรรคผู้ถูกร้อง เนื่องจากนายแสงฟ้า นพรัตน์เรืองเด่น ได้ลาออกจากสมาชิกพรรคและตำแหน่งรองหัวหน้าพรรค ต่อมาเมื่อวันที่ ๒๐ ตุลาคม ๒๕๕๒ นายทะเบียนพรรคการเมืองมีประกาศ เรื่อง ตอบรับการเปลี่ยนแปลงคณะกรรมการบริหารพรรคผู้ถูกร้อง เนื่องจากนายวรธวัทธิ ตันติภิรมย์ ลาออกจากตำแหน่งหัวหน้าต่อที่ประชุมใหญ่ของพรรค จึงทำให้คณะกรรมการ

บริหารพรรคผู้ถูกร้องที่เหลือน้อยสิ้นสุดลงทั้งคณะ ตามข้อบังคับพรรคชีวิตที่ดีกว่า พ.ศ. ๒๕๔๒ ข้อ ๒๐ วรรคสอง (๒) และ (๙) ซึ่งคณะกรรมการบริหารพรรคผู้ถูกร้องที่เหลือน้อยได้ประชุมกันเลือก นางพูลฉวี ปานประเสริฐ เป็นผู้รักษาการหัวหน้าพรรคอีกตำแหน่งหนึ่ง และได้แจ้งให้นายทะเบียนพรรคการเมืองทราบแล้ว ตามหนังสือพรรคผู้ถูกร้อง ที่ พชก. พิเศษ ๐๐๒/๒๕๕๓ ลงวันที่ ๓๑ มกราคม ๒๕๕๓

ข้อเท็จจริงตามคำร้องฟังได้ว่า ผู้ร้องมีหนังสือสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง ที่ ลต (ทบพ.) ๐๔๐๑/ว ๑๐๒ ลงวันที่ ๑ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๕ แจ้งให้หัวหน้าพรรคของผู้ถูกร้องจัดทำ รายงานการดำเนินการของพรรคผู้ถูกร้องในรอบปี พ.ศ. ๒๕๕๔ ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญ ว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๐ มาตรา ๔๒ วรรคหนึ่ง และรายงานการดำเนินการของ พรรคการเมืองดังกล่าวต้องกระทำโดยที่ประชุมใหญ่ของพรรคการเมืองตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญ ว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๐ มาตรา ๒๘ วรรคสอง (๕) และยื่นต่อผู้ร้องภายในเดือนมีนาคม พ.ศ. ๒๕๕๕ สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งได้รับรายงานการดำเนินการของพรรคผู้ถูกร้อง ในรอบปี พ.ศ. ๒๕๕๔ เมื่อวันที่ ๒๘ มีนาคม ๒๕๕๕ ที่ลงนามโดย นางพูลฉวี ปานประเสริฐ เจริญฤทธิพรรค รักษาการหัวหน้าพรรคผู้ถูกร้อง แต่ตรวจสอบแล้วปรากฏว่ารายงานดังกล่าวไม่ได้กระทำ โดยที่ประชุมใหญ่ของพรรคผู้ถูกร้อง จึงไม่เป็นไปตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๐ มาตรา ๒๘ วรรคสอง (๕) และประกาศนายทะเบียนพรรคการเมือง เรื่อง วิธีการ รายงานการดำเนินการของพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๐ ลงวันที่ ๑๑ ธันวาคม ๒๕๕๐ รายงานดังกล่าว จึงไม่ถูกต้อง ผู้ร้องจึงอาศัยอำนาจตามมาตรา ๔๒ วรรคสอง มีหนังสือสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง ที่ ลต (ทบพ.) ๐๔๐๑/๖๕๓๘ ลงวันที่ ๔ พฤษภาคม ๒๕๕๕ แจ้งให้ผู้ถูกร้องนำรายงานการดำเนินการ ของพรรคผู้ถูกร้องในรอบปี พ.ศ. ๒๕๕๔ ดังกล่าวเข้าพิจารณาในที่ประชุมใหญ่พรรคผู้ถูกร้อง ตามมาตรา ๒๘ วรรคสอง (๕) แล้วแจ้งต่อผู้ร้องภายในวันที่ ๓๐ มิถุนายน ๒๕๕๕ ต่อมาผู้ถูกร้อง มีหนังสือลงวันที่ ๑๖ พฤษภาคม ๒๕๕๕ ซึ่งลงนามโดยนายวรธรวิทธิ์ ดันติภิรมย์ ในฐานะหัวหน้าพรรค แจ้งต่อผู้ร้องว่าได้นำรายงานการดำเนินการของพรรคในรอบปี พ.ศ. ๒๕๕๔ เข้าพิจารณา ในที่ประชุมใหญ่สามัญประจำปี ๒๕๕๕ เพื่อรับรองความถูกต้องตามมาตรา ๒๘ วรรคสอง (๕) แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๐ เมื่อวันที่ ๒๑ เมษายน ๒๕๕๕ แล้ว นอกจากนี้นายวรธรวิทธิ์ ยังได้รับมอบหมายจากนางพูลฉวี ปานประเสริฐ รักษาการ

หัวหน้าพรรคผู้ถูกร้อง เป็นประธานที่ประชุมใหญ่สามัญประจำปีและลงนามในฐานะประธานที่ประชุม ในรายงานการประชุมใหญ่สามัญประจำปีของพรรคผู้ถูกร้อง เมื่อวันที่ ๒๑ เมษายน ๒๕๕๕ อีกด้วย แต่สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งตรวจสอบพบว่าองค์ประชุมของที่ประชุมใหญ่ของพรรคผู้ถูกร้อง ไม่ชอบด้วยกฎหมาย เนื่องจากไม่มีผู้แทนสาขาของพรรคผู้ถูกร้องเข้าร่วมประชุม เพราะผู้ถูกร้อง ได้ยุบสาขาพรรคผู้ถูกร้อง จำนวน ๒๑ สาขา ซึ่งผู้ร้องเคยมีหนังสือสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง ที่ ลต (ทพพ.) ๐๔๐๑/๑๒๘๐๕ ลงวันที่ ๒๐ กันยายน ๒๕๕๔ และที่ ลต (ทพพ.) ๐๔๐๑/๑๕๓๗๑ ลงวันที่ ๒๘ พฤศจิกายน ๒๕๕๔ แจ้งให้ผู้ถูกร้องดำเนินการจัดตั้งสาขาพรรคการเมืองอย่างน้อย ภาละหนึ่งสาขาตามที่กฎหมายกำหนดแล้ว แต่ผู้ถูกร้องยังไม่ดำเนินการแต่อย่างใด องค์ประชุม ของที่ประชุมใหญ่ของพรรคผู้ถูกร้องจึงไม่เป็นไปตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๐ มาตรา ๒๙ วรรคหนึ่ง แต่พรรคผู้ถูกร้องไม่ได้ดำเนินการให้ถูกต้องแต่อย่างใด สำนักงาน คณะกรรมการการเลือกตั้งเห็นว่า การกระทำดังกล่าวของพรรคผู้ถูกร้องเป็นการไม่ปฏิบัติตามพระราชบัญญัติ ประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๐ มาตรา ๔๒ วรรคสอง และเป็นเหตุแห่งการยุบพรรค จึงเสนอให้นายทะเบียนพรรคการเมืองผู้ร้องดำเนินการเพื่อให้มีการยุบพรรคผู้ถูกร้อง เมื่อวันที่ ๓ กันยายน ๒๕๕๕ ผู้ร้องพิจารณาแล้วเห็นชอบข้อเสนอของสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง และให้นำเข้าที่ประชุมคณะกรรมการการเลือกตั้งเพื่อพิจารณา และคณะกรรมการการเลือกตั้งพิจารณาแล้ว จึงมีมติคณะกรรมการการเลือกตั้ง ครั้งที่ ๙๙/๒๕๕๕ เมื่อวันที่ ๖ กันยายน ๒๕๕๕ เห็นชอบให้ นายทะเบียนพรรคการเมืองผู้ร้องยื่นคำร้องต่อศาลรัฐธรรมนูญเพื่อดำเนินการให้มีการยุบพรรคผู้ถูกร้อง กรณีพรรคผู้ถูกร้องไม่รายงานการดำเนินการของพรรคในรอบปี พ.ศ. ๒๕๕๔ ภายในระยะเวลาที่กำหนด โดยไม่มีเหตุผลอันสมควรตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๐ มาตรา ๔๒ วรรคสอง และมาตรา ๙๓ วรรคสอง

พิจารณาแล้วเห็นว่า แม้ผู้ถูกร้องจะได้รายงานการดำเนินการของผู้ถูกร้องให้ผู้ร้องทราบ ภายในกำหนดระยะเวลาตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๐ มาตรา ๔๒ วรรคหนึ่ง แล้ว แต่ผู้ร้องตรวจสอบพบว่า รายงานการดำเนินการของพรรคผู้ถูกร้อง ในรอบปี พ.ศ. ๒๕๕๔ ดังกล่าวไม่ได้กระทำโดยที่ประชุมใหญ่ของพรรคผู้ถูกร้อง ผู้ร้องจึงอาศัยอำนาจ ตามมาตรา ๔๒ วรรคสอง แจ้งให้หัวหน้าพรรคผู้ถูกร้องนำรายงานการดำเนินการดังกล่าว

เข้าพิจารณาในที่ประชุมใหญ่ของพรรคและแจ้งให้ผู้ร้องทราบภายในวันที่ ๓๐ มิถุนายน ๒๕๕๕ ต่อมา ผู้ถูกร้องได้นำรายงานการดำเนินการดังกล่าวเข้าพิจารณาในที่ประชุมใหญ่ของพรรคและแจ้งให้ผู้ร้องทราบ แต่องค์ประชุมของที่ประชุมใหญ่ของพรรคผู้ถูกร้องไม่มีผู้แทนของสาขาของพรรคผู้ถูกร้องเข้าร่วมประชุม จึงเป็นผลให้องค์ประชุมของที่ประชุมใหญ่ของพรรคผู้ถูกร้องไม่ชอบด้วยพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญ ว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๐ มาตรา ๒๘ วรรคสอง (๕) ประกอบมาตรา ๒๙ เมื่อสิ้นสุดระยะเวลา ตามที่ผู้ร้องกำหนด พรรคผู้ถูกร้องมิได้ดำเนินการแต่อย่างใด จึงถือว่าการรายงานการดำเนินการของพรรค ผู้ถูกร้องในรอบปี พ.ศ. ๒๕๕๔ มิได้ดำเนินการให้เป็นไปตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญ ว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๐ มาตรา ๔๒ วรรคสอง กรณีจึงมีเหตุที่ศาลรัฐธรรมนูญจะสั่งยุบพรรค ผู้ถูกร้องได้ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๐ มาตรา ๙๓ ประกอบมาตรา ๔๒ วรรคสอง

ประเด็นที่สอง กรรมการบริหารพรรคผู้ถูกร้อง จะจัดแจ้งการจัดตั้งพรรคการเมืองขึ้นใหม่ หรือเป็นกรรมการบริหารพรรคการเมือง หรือมีส่วนร่วมในการจัดแจ้งการจัดตั้งพรรคการเมืองขึ้นใหม่อีกไม่ได้ ภายในกำหนดห้าปีนับแต่วันที่พรรคการเมืองผู้ถูกร้องถูกยุบไป ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญ ว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๐ มาตรา ๙๗ หรือไม่

พิเคราะห์แล้วเห็นว่า การตัดสิทธิผู้ซึ่งเคยดำรงตำแหน่งกรรมการบริหารพรรคการเมือง ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๐ มาตรา ๙๗ นั้น พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๐ มาตรา ๙๗ บัญญัติถึงกรณี ที่พรรคการเมืองต้องยุบเพราะเหตุอันเนื่องมาจากการฝ่าฝืนมาตรา ๔๒ วรรคสอง ไว้ว่า ผู้ซึ่งเคยดำรงตำแหน่ง กรรมการบริหารพรรคการเมืองที่ถูกยุบไป จะจัดแจ้งการจัดตั้งพรรคการเมืองขึ้นใหม่หรือเป็นกรรมการ บริหารพรรคการเมือง หรือมีส่วนร่วมในการจัดแจ้งการจัดตั้งพรรคขึ้นใหม่อีกไม่ได้ ทั้งนี้ภายในกำหนดห้าปี นับแต่วันที่พรรคการเมืองนั้นต้องยุบไป ซึ่งเป็นบทบัญญัติว่าด้วยผลของการฝ่าฝืนบทบัญญัติของกฎหมาย ที่มีได้ให้อำนาจแก่ศาลรัฐธรรมนูญที่จะสั่งเป็นอย่างอื่น

พิจารณาแล้วเห็นว่า พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๐ มาตรา ๑๖ วรรคสอง บัญญัติให้พรรคการเมืองที่นายทะเบียนรับแจ้งการจัดตั้งพรรคการเมืองแล้ว เป็นนิติบุคคล โดยมีคณะกรรมการบริหารพรรคการเมืองเป็นผู้ดำเนินการของพรรคการเมือง

และมาตรา ๑๗ วรรคหนึ่ง บัญญัติให้คณะกรรมการบริหารพรรคการเมืองมีอำนาจหน้าที่ในการดำเนินการของพรรคการเมืองให้เป็นไปตามรัฐธรรมนูญ กฎหมาย นโยบายพรรคการเมือง ข้อบังคับพรรคการเมือง และมติของที่ประชุมใหญ่ของพรรคการเมือง ด้วยความรอบคอบ ระมัดระวังและซื่อสัตย์สุจริต เพื่อประโยชน์ของประเทศและประชาชน และต้องส่งเสริมความเป็นประชาธิปไตยในพรรคการเมือง คณะกรรมการบริหารพรรคจึงเป็นผู้แสดงเจตนาของพรรคการเมือง การที่กฎหมายกำหนดให้พรรคการเมืองเป็นนิติบุคคลนั้น ก็โดยมีความมุ่งหมายเพื่อให้การดำเนินการของพรรคการเมืองมีความต่อเนื่อง ไม่สิ้นสุดลงโดยการสิ้นสุดของบุคคลใดบุคคลหนึ่งหรือคณะใดคณะหนึ่ง นิติบุคคลจึงต้องมีผู้แสดงเจตนาหรือดำเนินการของนิติบุคคลอย่างต่อเนื่อง ในกรณีของผู้ถูกร้องนั้น แม้ข้อบังคับพรรคผู้ถูกร้องไม่ได้กำหนดว่าเมื่อคณะกรรมการบริหารพรรคเดิมสิ้นสุดลงทั้งคณะ แต่คณะกรรมการบริหารพรรคเดิมสิ้นสุดลงทั้งคณะยังต้องปฏิบัติหน้าที่จนกว่าคณะกรรมการบริหารพรรคชุดใหม่จะเข้ารับหน้าที่ ประกอบกับเมื่อพิจารณาพฤติการณ์ของคณะกรรมการบริหารพรรคผู้ถูกร้องในระหว่างที่นายวรธรวิทธิ์ ตันติภิรมย์ ได้ลาออกจากหัวหน้าพรรคผู้ถูกร้องแล้ว นายสมยศ แท่นศิลา นางสาวภาณุกร ปานประเสริฐ นางพุลฉวีล ปานประเสริฐ นางกนกฉัฐ ตันติภิรมย์ และนางธัญญลักษณ์ ผาสุกมูล ได้ประชุมกัน และมีมติเลือกนางพุลฉวีล ปานประเสริฐ เป็นผู้รักษาการหัวหน้าพรรคผู้ถูกร้อง และนางพุลฉวีล ปานประเสริฐ ได้ลงนามในหนังสือรายงานการดำเนินการของพรรคผู้ถูกร้องต่อผู้ร้อง ฉบับลงวันที่ ๒๗ มีนาคม ๒๕๕๕ ส่วนนายวรธรวิทธิ์ ตันติภิรมย์ แม้ลาออกจากหัวหน้าพรรคแล้ว แต่ได้ลงนามในหนังสือรายงานการดำเนินการของพรรคผู้ถูกร้องต่อผู้ร้อง ฉบับลงวันที่ ๑๖ พฤษภาคม ๒๕๕๕ ในฐานะหัวหน้าพรรคผู้ถูกร้อง และยังเป็นประธานในที่ประชุมใหญ่สามัญประจำปีของพรรคผู้ถูกร้อง พฤติการณ์ของบุคคลดังกล่าว จึงเป็นเสมือนการกระทำไปในฐานะคณะกรรมการบริหารพรรคหรือตัวแทนของพรรคผู้ถูกร้อง นอกจากนี้ พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๐ มาตรา ๑๗ วรรคสาม ยังบัญญัติให้กรรมการบริหารพรรคการเมืองต้องรับผิดชอบร่วมกันในบรรดามติของคณะกรรมการบริหารพรรคการเมือง และในการดำเนินการตามอำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการบริหารพรรคการเมือง ตามข้อบังคับพรรคการเมืองและพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้ และวรรคสี่ บัญญัติให้กรรมการบริหารพรรคการเมืองไม่ต้องรับผิดชอบตามวรรคสาม หากพิสูจน์ได้ว่าตนมิได้ร่วมกระทำการนั้น และได้คัดค้านในที่ประชุมคณะกรรมการบริหารพรรคการเมืองโดยปรากฏในรายงานการประชุม

หรือได้ทำเป็นหนังสือยื่นต่อประธานที่ประชุมภายในเจ็ดวันนับแต่สิ้นสุดการประชุม ในกรณีที่ไม่ปรากฏในรายงานการประชุม การกระทำของนายวรธวัช ทัศนภิรมย์ ดังกล่าวถือว่าได้เข้ามามีบทบาทในการสั่งการและมีส่วนร่วมดำเนินกิจกรรมของพรรคผู้ถูกร้องอย่างต่อเนื่องแม้จะได้ลาออกจากหัวหน้าพรรคไปแล้ว จึงต้องร่วมรับผิดชอบในมติของคณะกรรมการบริหารพรรคผู้ถูกร้อง

ดังนั้น เมื่อศาลรัฐธรรมนูญสั่งให้ยุบพรรคชีวิตที่ดีกว่า ผู้ถูกร้อง อันเนื่องจากการที่พรรคการเมืองผู้ถูกร้องกระทำการฝ่าฝืนพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๐ มาตรา ๔๒ วรรคสอง ผู้ซึ่งเคยดำรงตำแหน่งกรรมการบริหารของพรรคการเมืองผู้ถูกร้องจะจัดแจ้งการจัดตั้งพรรคการเมืองขึ้นใหม่หรือเป็นกรรมการบริหารพรรคการเมือง หรือมีส่วนร่วมในการจัดแจ้งการจัดตั้งพรรคการเมืองขึ้นใหม่อีกไม่ได้ ทั้งนี้ ภายในกำหนดห้าปีนับแต่วันที่พรรคการเมืองนั้นต้องยุบไป

ด้วยเหตุผลดังกล่าวข้างต้น จึงมีคำสั่งให้ยุบพรรคชีวิตที่ดีกว่า ผู้ถูกร้อง ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๐ มาตรา ๙๓ ประกอบมาตรา ๔๒ วรรคสอง และให้ผู้ซึ่งเคยดำรงตำแหน่งกรรมการบริหารพรรคผู้ถูกร้อง ตามประกาศนายทะเบียนพรรคการเมือง เรื่อง ตอบรับการเปลี่ยนแปลงกรรมการบริหารพรรคชีวิตที่ดีกว่า ลงวันที่ ๕ พฤศจิกายน ๒๕๕๑ จะจัดแจ้งการจัดตั้งพรรคการเมืองขึ้นใหม่หรือเป็นกรรมการบริหารพรรคการเมือง หรือมีส่วนร่วมในการจัดแจ้งการจัดตั้งพรรคการเมืองขึ้นใหม่อีกไม่ได้ ภายในกำหนดห้าปีนับแต่วันที่ศาลรัฐธรรมนูญมีคำสั่งให้ยุบพรรคผู้ถูกร้อง ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๐ มาตรา ๙๗

นายจรูญ อินทจาร

ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ